

تهران نیاز به قوانین سفت و سخت دارد

گفت و گو با مهمت امین آکدوگان سرپرست دفتر برنامه اسکان بشر سازمان ملل متحد در ایران

■ **حمید حاجی پور / یک خانه، یک محله، یک منطقه یا یک شهر باید چه ویژگی هایی داشته باشد؟** برای کسانی که در شهر زندگی می کنند چه نکاتی مهم است: امنیت، هوای پاک، دسترسی به مبلان شهری، دسترسی به مراکز درمانی یا...؟ آیا شهری که در آن زندگی می کنیم استاندارد لازم را دارد و طبق اصول مهندسی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی ساخته شده است؟ بهتر است این را برپرسیم که شهری که در آن زندگی می کنید، می تواند خواسته های شما را برآورده کند؟ دکتر مهمت امین آکدوگان، سرپرست دفتر برنامه اسکان بشر سازمان ملل متحد در ایران که سازمانش سال هاست در زمینه کمک به توانمندی شهرداری ها، بهبود کیفیت زندگی، فراهم کردن سکونتگاه های رسمی و غیررسمی ایمن در کشورهای دیگر فعالیت می کند میزبان ماست برای پاسخگویی به ۷ حوزه «فراگیری اجتماعی» این سازمان. دکتر مهمت آکدوگان به گفته خودش ۹ سال است در ایران حضور دارد و خودش را یک ایرانی می داند.

■ **جناب آکدوگان ابتدا درباره لزوم تشکیل دفتر اسکان بشر ملل متحد فعالیت آن در کشورهای دیگر بفرمایید.** بعد از کنفرانس «هیئات» در سال ۱۹۷۶ در ونکوور کانادا این نیاز احساس شد که باید تمرکز بر موضوع مسکن مردم جهان شود چرا که آن زمان ۳۰ تا ۳۵ درصد جمعیت دنیا دچار محرومیت در این رابطه بودند و در واقع فاقد مسکن بودند. البته موضوع حاشیه نشینی و مسکن های غیرایمن هم در این خصوص مورد بررسی قرار گرفت. به عنوان مثال در جنگ یا سوانح طبیعی اگر مردم نیاز به اسکان داشتند باید چگونه به آنها اسکان اضطراری، موقت و دائم داد.

این دغدغه و کمک به افراد بدون مسکن بهانه ای شد برای راه اندازی چنین دفتری زیر نظر سازمان ملل متحد. لازم به توضیح است که هر ۲۰ سال یکبار کنفرانس بین المللی هیئات برگزار می شود و اهداف ۲۰ ساله آینده در آن تبیین می شود. بعد از هیئات دوم در استانبول، دفتر اسکان بشر برنامه های بیشتری در دستور کار خود قرار داد. بحث زیرساخت ها که مرتبط با اسکان بشری بود در نظر گرفته شد. مابقی این موضوع رسیدیم که تهیه اسکان فقط مورد بحث نیست بلکه هر زیرساختی که منجر به توسعه پایدار یک شهر است باید مورد بحث، تحقیق و در نهایت تأمین قرار بگیرد. مادر کنفرانس سوم که چند سال پیش برگزار شد درباره مقاومت سازی شهر ها و تاب آوری آنها همچون مسائل زیرساخت، محیط زیست، اقتصاد، فرهنگ و... نگاه ویژه ای شد و در واقع فرصتی شد تا وارد مباحث شهری شویم و در این ارتباط ۱۷۶ آرمان مدنظر است که باید تا سال ۲۰۳۶ محقق شود.

■ **هدف از راه اندازی دفتر اسکان بشر ملل متحد در ایران چه بوده؟**

ایران کشوری است که سوانح طبیعی زیادی در آن رخ می دهد مثل زلزله بم یا زلزله کرمانشاه یا سیل هایی که اخیراً به مراتب رخ می دهد این موضوع به عنوان موضوع مهمی تحت نظرمان قرار گرفت. همین موضوع باعث شد تمرکز کنیم به سوانح طبیعی بخصوص کشور ایران. سال ۲۰۰۹ با وزارت راه و شهرسازی توافقنامه ای به امضا رسید تا دفتری در ایران راه اندازی کنیم تا در زمینه سوانح، زیرساخت ها، شهرسازی و سکونتگاه های رسمی و غیررسمی تحقیق و پژوهش کنیم و تجارب سایر کشور ها را در اختیار آنها بگذاریم. در این زمینه همکاری های خوبی بین این دفتر و وزارت راه و شهرسازی صورت گرفته که نتیجه بهره گیری از کارشناسان خارجی و تجارب کشورهای دیگر است.

■ **دفتر اسکان بشر ملل متحد در ایران سازمانی مشورتی و نظارتی است یا اجرایی؟**

هیئات یک نهاد مردمی است و کارش مشورت و گفت و گو است. مابقی عنوان یک نهاد تجارب کشورهای دیگر را تجزیه و تحلیل کنیم و در اختیار کشورهای دیگر قرار می دهیم و اگر وضعی باشد آن را با استفاده از همین تجارب به دست آمده اصلاح یا برایش راه حل پیدا می کنیم. در برخی کشور ها مثل افغانستان، پاکستان و سریلانکا و در کار اجرایی شده ولی باتوجه به وضعیت کشور ایران و ظرفیت هایی که دارد فعالیت هایمان مشورت محور است. در ادامه باید اشاره کنم برای تحقیق و پژوهش گاهی کارشناسانی از سایر کشور ها می آوریم تا

از محیط مورد نظرمان که با چالش های فراوانی روبه رو هستند ارزیابی کنند و در نهایت برای اجرایی شدن به دولت شما طرحی که نتیجه تحقیق و تجربه سودمند بوده، پیشنهاد می دهیم. در این چند سال در کشور شما تجارب خوبی به دست آورده ایم. پژوهشگاه زلزله شناسی یا پژوهشگاه مدیریت بحران شهرداری در نوع خودش بی نظیر است و می توان این تجارب را حتی به کشورهای دیگر انتقال دهیم.

■ **بخشی از کشور ما دچار معضلی است به نام حاشیه نشینی که همه کلانشهرهای آن تحت تأثیر قرار گرفته اند. وضعیت سکونتگاه های رسمی و غیررسمی کلانشهرهای ایران را از نظر ایمنی و وجود زیرساخت های حداقلی چگونه ارزیابی کرده اید؟**

سکونتگاه های غیررسمی یا بهتر است بگوییم بافت فرسوده و زاغه نشینی در ایران حدود ۲۰ درصد از کل آمار است. این بافت ها بشدت آسیب پذیر هستند و اگر سیل، زلزله یا هر حادثه دیگری رخ دهد با خسارت جانی و مالی فراوانی روبه رو خواهند شد. سال ۲۰۱۴ یک تیم قوی که در زمینه بافت فرسوده تحقیق کرده اند و بسیار متبحر هستند به ایران دعوت کردیم و آنها طی ۵ روز تحقیق در تهران و شهرهای اقماری آن موفق شدند مناطق پرخطر و نایمن را شناسایی کنند. در این رابطه پروپوزالی نوشته ایم و به وزارت راه و شهرسازی داده ایم و منتظر جواب هستیم تا طرح جامعی برای آن تهیه کنیم. این نکته را هم بگویم که تغییر دولت و سازمان های وابسته به آن در ایران گاهی باعث توقف یا از دور خارج شدن طرح های دفتر اسکان بشر ملل متحد می شود.

■ **بیش از ۲ میلیون مسکن مهر در سراسر کشور ساخته شد که براساس مناطق مختلف کیفیت آنها با یکدیگر متفاوت است. به نظر شما این مجتمع های مسکونی از نگاه دفتر اسکان بشر ملل متحد پارامترهای تاب آوری اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی یا مقاومت سازی را دارند؟ ابتدا باید به این نکته اشاره کنم که شاید هدف مسئولانی که خواسته اند این نوع مجتمع های مسکونی را بسازند در کل مثبت بوده ولی متأسفانه گذشته از اینکه تصمیم می گرفتند برای ساخت، باید به پارامترهای مختلفی می پرداختند مثل اینکه زمینی که می خواهند ساختمان چند طبقه بسازند روی گسل یا فرونشست قرار گرفته یا نه. منطقه یا شهر مورد نظر تاب آوری تحمل این جمعیت را دارد و در نهایت می توانند بین این شهرهای اقماری یا شهر اصلی ارتباط فرهنگی، اجتماعی و مهم تر از همه اقتصادی برقرار کرد!**

نکته ای که متأسفانه مغفول مانده این است آیا می توانیم آدم هایی که فرهنگ های مختلف دارند و زمانی در روستا یا خانه های یک طبقه زندگی کرده اند توی آپارتمان کوچک جابدهیم؟ آنها می توانند خود را با چنین شرایطی وفق بدهند؟ جواب این است نه. آن زمان در این ارتباط با دفتر اسکان بشر ارتباطی برقرار نشد تا ما تجارب ساخت چنین مجتمع های مسکونی را در سایر کشورهای دنیا را در اختیارشان بگذاریم یا اینکه تحقیق یا پژوهشی درباره نقاط مورد نظر انجام بدهیم. در چند نمونه باز دیدوار زیبایی به نتایج خوبی در رابطه با این مجتمع های مسکونی نرسیده ایم.

■ **یکی از اهداف هیئات کمک به تأمین مالی شهرداری ها و اشتغالزایی جوانان است. این دفتر در این ارتباط چگونه می تواند به ارگانی مثل شهرداری تهران که هم اکنون با مشکلات مالی دست و پنجه نرم می کند، کمک کند؟** مادر این موارد طرح های قوی داریم که در شهرهای

ویژه نامه روز جهانی شهرها
آبان ۱۳۹۸

ایران